ĐẠO DIỄN NGUYỄN HOÀNG ĐIỆP:

Không có sở thích nào ngoài làm phim

LAN LỘC

Ngay trong bộ phim dài đầu tay của mình, đạo diễn trẻ Nguyễn Hoàng Điệp *(ảnh)*, một gương mặt nổi bật trong những nhà làm phim độc lập tại Việt Nam, đã gặt hái "mưa giải thưởng" cả trong nước và quốc tế. Cô vừa được bộ Văn hóa Pháp trao tặng Huân chương Hiệp sĩ Văn chương và nghệ thuật.

Hiệp sĩ văn chương và nghệ thuật

Nữ đạo diễn Nguyễn Hoàng Điệp vừa nhận được thư chúc mừng từ Bộ trưởng Văn hóa Pháp Audrey Azoulay, về việc chính thức trao tặng cho chị Huân chương Hiệp sĩ Văn chương và nghệ thuật, một danh hiệu trong bốn huân chương cấp bộ của Pháp, ghi nhận sự đóng góp và thiện ý của đạo diễn Nguyễn Hoàng Điệp trong sự nghiệp văn hóa.

Tước hiệu Hiệp sĩ Văn chương và nghệ thuật là Huân chương của Bộ Văn hóa Pháp, dành tặng các nhân sĩ đã đóng góp trong lĩnh vực văn chương, nghệ thuật Pháp hoặc thế giới. Tước hiệu này là một tưởng thưởng, nhằm ghi nhận những đóng góp không ngừng nghỉ của người được tôn vinh đối với nền văn hóa đa dạng Pháp. Đồng thời cũng là vinh danh những hoạt động văn hóa đã làm bền chắc thêm mối quan hệ giữa nhà nước Pháp và quốc gia của nghệ sĩ. Đạo diễn Nguyễn Hoàng Điệp cho biết, khi được thông báo là mình được nhận huân chương, cô đã "sốc", bởi cô luôn nghĩ hiệp sĩ là... cổ tích, và cô thật khó tin là mình lại mang một tước hiệu cổ tích đến vậy, cho những công việc rất hiện thực và rất nhỏ bé mình đã làm.

Một trong những dấu mốc quan trọng đưa Hoàng Điệp đến với tước hiệu cao quý này là bộ phim "Đập cánh giữa không trung", bộ phim dài đầu tay do cô viết kịch bản và làm đạo diễn. Phim kể về Huyền, một cô gái trẻ lỡ mang bầu, trong khi bạn trai lại biến mất sau khi "nướng" sạch tiền của hai người vào những trận chọi gà. Huyền cần tiền để phá thai, nhưng Hoàng - người duy nhất có thể cho cô tiền phá thai lại là người có khoái cảm đặc biệt với những phụ nữ có bầu. Câu chuyện càng trở nên phức tạp, khi Hoàng khiến Huyền cảm thấy hạnh phúc đến nỗi cô gần như quên rằng có một bào thai đang lớn dần lên trong bụng. Cuối cùng, khi tất cả đã rời đi, chỉ còn lại mình Huyền với bào thai...

Có thể thấy, trong "Đập cánh giữa không trung", Nguyễn Hoàng Điệp không kể một câu chuyện đơn thuần, cô đã kể về những người trẻ tuổi bị mắc kẹt trong xã hội, mắc kẹt với cuộc sống và mắc kẹt trong chính thế hệ của họ. Những con người hoang mang, không có sự lựa chọn, họ không biết mình nên đi tiếp hay dừng lại, cũng giống như hình ảnh xuất hiện trong phim, về một đoàn tàu cứ băng băng đi, không ai biết nó đến từ đâu và sẽ dừng lại ở ga nào...

Đạo diễn Nguyễn Hoàng Điệp cho biết, cô và "Đập cánh giữa không trung" có những duyên nợ khá sâu sắc với nước Pháp. Tháng 5/2013, "Đập cánh giữa không trung" khi đó đang là dự án đã được lựa chọn mời đến La Fabrique les cinemas du Monde - Liên hoan phim Cannes để trình bày. Tại đây, cô gặp nhà đồng sản xuất Pháp Thierry Lenovel. Cuối năm 2013, dự án nhận được khoản hỗ trợ tài chính đặc biệt từ Quỹ văn hóa Pháp trực thuộc Bộ Văn hóa Pháp, sau khi tranh tài cùng hàng trăm dự án xuất sắc khác. Cùng lúc là kết quả từ Liên hiệp các quốc gia Pháp ngữ, chính thức trao tặng khoản hỗ trợ đặc biệt cho giai đoạn sản xuất. Sau đó, "Đập cánh giữa không trung" còn giành thêm một khoản hỗ trợ cho giai đoạn hậu kỳ - điều khá hi hữu với các dự án cạnh tranh trong vòng xét tuyển của Francophonie.

Quãng thời gian làm hậu kỳ của bộ phim hoàn toàn diễn ra tại Pháp cùng các nhà làm phim Pháp. Buổi ra mắt đầu tiên của phim diễn ra ở Paris cho bà con bạn bè Việt Kiều, do câu lạc bộ điện ảnh YDA tổ chức. Sau khi ra mắt ở Venice và giành giải phim hay nhất của Tuần lễ phê bình phim, "Đập cánh giữa không trung" tiếp tục tham gia nhiều liên hoan phim tại Pháp và các quốc gia nói tiếng Pháp, đồng thời gặt hái nhiều giải thưởng như giải Ban giám khảo tại Liên hoan phim 3 lục địa (The Festival of the Three Continents in Nantes), 3 giải thưởng lớn tại Liên hoan phim Fribourg (Thụy Sĩ)...

Mong nhân rộng vẻ đẹp của điện ảnh

Nguyễn Hoàng Điệp kể, cô đến với điện ảnh là nhờ... bố, bởi bố cô đã nhờ một người bạn nộp hộ hồ sơ, để con gái ông thi vào Trường Sân khấu điện ảnh, trong khi chính cô không hề biết. Đến gần ngày thi, cô mới được bố "thông báo" chuẩn bị đi thi ở Trường Sân khấu điện ảnh. Dù bị "bắt" phải đi thi, nhưng với cách ra đề độc đáo, kiểu như: Bạn hãy kể tên Bộ trưởng bộ Lao động, Thương binh và Xã hội... của Trường Sân khấu điện ảnh khi đó đã khiến Điệp tò mò, háo hức. Năm ấy, Hoàng Điệp đỗ thủ khoa. "Tôi háo hức vào trường với một giấc mộng to lớn. Nhưng trong suốt thời gian theo học, tôi đã vỡ mộng theo đúng nghĩa, vỡ tan tành. Tôi đã nghĩ có lẽ trong suốt cuộc đời sẽ không thấy được thứ gì vỡ vụn đến thế. Nhưng điều thú vị chính là, quá trình tôi vá lại từng mảnh vỡ đó, có hài hước, có đau xót, lại rất riêng tư, nhưng phải thừa nhận, Trường Sân khấu điện ảnh đã đem đến cho tôi cơ hội gần như hoàn thành giấc mộng của mình", Nguyễn Hoàng Điệp chia sẻ.

Hoàng Điệp tự nhận, mình không có sở thích nào ngoài làm phim. Nhưng vì làm phim rất tốn kém, nên cô đã phải làm nhiều công việc khác để "nuôi" sở thích của mình. Từ viết lách, phê bình, dạy học, tổ chức lớp học, kêu gọi vốn cho nhà làm phim trẻ, sản xuất phim...

Cũng vì mê làm phim, mà suốt 16 năm (từ năm 2000 đến nay), tuy chưa từng theo học ở nước ngoài, nhưng Hoàng Điệp đã nhiều lần ra nước ngoài để tìm kiếm cơ hội cho bản thân, cho các nhà làm phim khác, để tham dự Liên hoan phim... Cô đã từng bôn ba khắp nơi, nhịn đói, ngủ vạ vật ở sân bay lạnh lẽo... để đạt được kỳ vọng. "Tôi giống như một đầu bếp, nghĩ những món mình nấu luôn ngon và bổ dưỡng. Vì thế, tôi thích mời mọi người thưởng thức những món do mình làm ra. Nhưng rồi tôi cũng băn khoăn, liệu món tôi nấu có hợp khẩu vị của mọi người? Hoặc chẳng may trong đó có "thực phẩm" khiến bạn dị ứng? Tôi lúc nào cũng giằng co giữa hai cảm giác đó", Nguyễn Hoàng Điệp chia sẻ.

"Làm phim với tôi là việc tôi theo đuổi lâu khi trong tuyệt vọng, tôi chưa bao giờ nghĩ rằng mình có điểm gì chung với một hiệp sĩ - người trừ gian diệt bạo, người đứng về chính nghĩa và bảo vệ những điều tốt đẹp... Nhưng phải thú nhận rằng, trong sâu thẳm tôi cũng ước ao, bộ phim mình làm ra, công việc mình cống hiến sẽ góp một tiếng nói, hoặc một bàn tay để nhân rộng vẻ đẹp đích thực của điện ảnh", đạo diễn Nguyễn Hoàng Điệp tâm sự.

Đạo diễn Nguyễn Hoàng Điệp sinh năm 1982, tốt nghiệp khoa Đạo diễn của Trường Đại học Sân khấu điện ảnh năm 2004. Năm 2008, Nguyễn Hoàng Điệp và một số nhà làm phim trẻ ở Hà Nội sáng lập Vblock Media, một hãng phim độc lập hướng trọng tâm vào các dự án phim nghệ thuật, thể nghiệm. Năm 2009, trong vai trò là Giám đốc sản xuất, Nguyễn Hoàng Điệp và Vblock Media cùng với Hãng Acrobates và Arte (Pháp), TR9 (Đức), Sudest - Đông Nam và BHD (Việt Nam) đã sản xuất dự án phim độc lập "Bi, đừng sợ!". Bộ phim cũng giành được vô số giải thưởng kỷ lục tại các LHP quốc tế.

Trước khi làm phim truyện dài đầu tay "Đập cánh giữa không trung", Hoàng Điệp đã từng làm loạt phim tài liệu ngắn "Cuộc sống thay đổi", đề cập các vấn đề chuyển đổi giới tính, diễn viên trẻ sa ngã... hay các series phim truyền hình dành cho giới trẻ như "Chít và Pi", "Bộ tứ 10A8", từng được phát sóng trong khung giờ vàng của Đài truyền hình Việt Nam.

TẢN MẠN CUỐI TUẦN

Thèm cơm mẹ nấu

Hôm chủ nhật tuần rồi, con ghé nhà bạn chơi. Bữa cơm trưa được mẹ bạn dọn ra. Đạm bạc thôi, chỉ trứng chiên, rau luộc chấm nước mắm tỏi ớt, ấy thế mà con thấy sao thân thương quá. Bạn nói: "Không gì bằng cơm mẹ nấu. Đơn giản vậy chớ mình thấy ngon vô cùng". Chợt giật mình nghĩ lại, đã nhiều năm trôi qua rồi con chưa dùng cơm do chính tay mẹ nấu. Và con như đã quên hẳn không khí ấm cúng cùng gia đình quay quần bên mâm cơm chiều.

Hồi nhỏ ngày nào con (và cả nhà) cũng được dùng cơm do mẹ nấu. Nhà nghèo, mâm cơm có gì đâu ngoài rau luộc, chao, tương. Ăn hoài đâm ra ngán. Trẻ con mà, thích thay đổi, được ăn ngon. Lẽ thường tình là vậy. Con đòi ăn thịt cá, mẹ nhín nhút tiền chợ mua một ít thịt về chiên, kho tiêu cho mình con ăn. Còn ba mẹ thì vẫn ăn rau luộc chấm chao, tương, nước mắm trường kỳ. Con ngây thơ hỏi: "Sao mẹ không mua nhiều cho cả nhà dùng". Mẹ cười, xoa đầu con rồi nói: "Thịt cá đắt như vàng, không rẻ đâu con. Con cứ ăn đi cho chóng lớn, thông minh, học giỏi". Và con hồn nhiên ngồi ăn một mình. Cứ thế, dù kinh tế eo hẹp nhưng mẹ vẫn nhín chút ít mua cho con, khi thì tép bạc, tôm sú, cá lóc, thịt bò… để con không giận, không hờn rồi bỏ bữa ăn.

Khi lớn lên con mới dần hiểu ra, những đọt rau lang, muống, bí sau nhà non mướt, ngọt ngào là do chính tay mẹ trồng để hạn chế tiền chợ. Những quả bí, dưa leo mập ú được mẹ mang bán để đổi những thức ăn ngon cho con, trong khi ba mẹ thì ăn uống kham khổ, đạm bạc. Những bữa cơm của con thấm đẫm giọt mồ hôi mẹ và ba.

Công việc cuốn con đi nhiều nơi, thưởng thức nhiều món ăn ngon, lạ khác nhau. Nhưng con thấy chẳng đâu bằng cơm do chính tay mẹ nấu, dù đơn sơ thôi, tầm thường thôi mà chất chứa cả tình yêu thương đặc biệt, vĩ đại trong đó. Để hôm nay, con tim yếu mềm của con lại một lần nữa bồi hồi nhớ về bữa cơm quê nhà. Bạn thúc giục: "Về đi, thời gian ngắn thôi nhưng sẽ nối dài hạnh phúc".Ừ! Mình về! Để rồi như kẻ bị thôi miên vì một điều thiêng liêng nhất, con chạy một mạch ra ga lên chuyến tàu về với gia đình. Suốt quãng đường dài, con mường tượng ra các món "đặc biệt" mà ngày xưa ba mẹ thường dùng: Da cá sấu xào (khổ qua xào), thịt cọp chiên (trứng chiên), ngà voi chấm óc khỉ (đậu bắp chấm chao), đuôi phụng luộc (đọt khoai lang luộc), thịt heo leo cây (cơm dừa kho)… Chao ôi thèm cơm mẹ nấu quá đi thôi!

ĐẶNG TRUNG THÀNH